

Sygn. akt II Ko 192/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 marca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący: sędzia Adam Barczak

Protokolant: st. sekr. sąd. Rafał Banaszewski

w obecności Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Olsztynie Alicji Ruszczyk

po rozpoznaniu w dniach 31 stycznia oraz 07 marca 2022 r.

sprawy **A. E. (1) G.**

o odszkodowanie

Orzeka:

I zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy A. E. (1) G. kwotę 20.000 zł. (dwadzieścia tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za krzywdę wynikłą z niesłusznego umieszczenia w Strzeżonym Ośrodku dla Cudzoziemców w K. w okresie od 25 czerwca 2020 r. do dnia 30 października 2020 r.;

II w pozostałym zakresie roszczenie oddala;

III na podstawie art. 554 § 4 k.p.k. i § 11 ust. 7 oraz § 15 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. poz. 1800 ze zmian.) zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy kwotę 480 (czteryście osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika.

UZASADNIENIE		
Formularz (...)	Sygnatura akt	II Ko 192/21
WNIOSKODAWCA		
A. E. (1) G.		
ZWIĘZŁE PRZEDSTAWIENIE ZGŁOSZONEGO ŻĄDANIA		
1.	Odszkodowanie (kwota główna)	Odsetki

1.		
2.	Zadośćuczynienie (kwota główna)	Odsetki
1.	60.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę wynikłą z niesłusznego umieszczenia cudzoziemca w Strzeżonym Ośrodku dla Cudzoziemców w K. od dnia 06 marca 2020 r. do 30 października 2020 r.	ustawowe, od dnia uprawomocnienia się wyroku
3.	Inne	
1.		

Ustalenie faktów			
Fakty uznane za udowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
3.1.1.	<p>Wnioskodawca A. E. (1) G. jest obywatelem C. (...); urodził się (...)</p> <p>W dniu 06 marca 2020 r. został zatrzymany przez funkcjonariuszy placówki Straży Granicznej w S.. Wymieniony, wraz z innymi osobami, uprzednio nielegalnie przekroczył granice państwową i nie posiadał wizy lub innego ważnego dokumentu upoważniającego do pobytu na terenie RP. Wymieniony podawał fałszywe dane dotyczące swojej tożsamości, tj. utrzymywał, że nazywa</p>	akta cudzoziemca	tom I, tom II załączniki

się J. A. V. G., ur. (...) i jest obywatelem K. Wraz z nim zatrzymano cudzoziemca podającego się za A. J. V. R., ur. (...), obywatela K., będącego jakoby wujem wnioskodawcy. Również wnioskodawca formalnie oświadczył, że wymieniony mężczyzna jest bratem jego ojca i jest za niego odpowiedzialny.

W dniu 06 marca 2020 r. Komendant Placówki SG w S. wszczął z urzędu postępowanie administracyjne w sprawie zobowiązania wnioskodawcy do powrotu.

Postanowieniem z dnia 07 marca 2020 r. Sąd Rejonowy w Szczecinie zdecydował o umieszczeniu mężczyzny podającego się za A. J. V. R. i będącego pod jego opieką małoletniego (tj. wnioskodawcy) w Strzeżonym Ośrodku dla Cudzoziemców w K. na czas niezbędny do wydania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, tj. nie dłużej niż do dnia 04 czerwca 2020 r. (g. 15.40).

Na wniosek Komendanta PSG w S. Sąd Rejonowy w Kętrzynie postanowieniem z dnia 31 marca 2020 r. (Nsm 141/20) ustanowił kuratora dla małoletniego (wnioskodawcy) celem reprezentowania go w postępowaniu o udzielenie

ochrony międzynarodowej, przekazania do innego państwa członkowskiego, udzielenia pomocy socjalnej oraz udzielenia pomocy w powrocie do kraju pochodzenia. W postanowieniu wskazano dane małoletniego, jakimi się początkowo posługiwał a kuratorem ustanowiono towarzyszącego mu A. J. V. R. (wg danych, jakimi ten się posługiwał).

W dniu 02 maja 2020 r. uzyskano informacje od władz k. (...), że zatrzymani cudzoziemcy nie figurują w tamtejszych bazach danych i nie są obywatelami K..

W dniu 25 maja 2020 r. obaj mężczyźni przyznali się do posługiwania fałszywymi danymi personalnymi. Ustalono natomiast, że starszy z nich to A. E. (2) V. R., ur. (...), obywatel C. (...). Ustalono również faktyczne dane wnioskodawcy - A. E. (1) G., obywatel C. (...), urodzony (...) Z wyjaśnień wnioskodawcy wynikało, że 26 czerwca 2019 r. wyjechał z C. (...) do Hiszpanii. Ustalono, że wyczerpał okres pobytu w krajach strefy Schengen i nielegalnie przebywał w Niemczech, skąd przyjechał do Polski.

Postanowieniem z dnia 01 czerwca 2020 r. Sąd Rejonowy w Kętrzynie,

na skutek wniosku Komendanta WMOSG postanowił przedłużyć pobyt obu wymienionych w Strzeżonym Ośrodku dla Cudzoziemców do dnia 01 września 2020 r. (g. 15.40). W postanowieniu przyjęto, że małoletni (wnioskodawca) pozostaje pod opieką starszego z nich. Sąd wskazał min, że ustalone dane osobowe cudzoziemców nie zostały jeszcze oficjalnie potwierdzone. Zastosowanie środków alternatywnych do detencji nie jest możliwe, sytuacja wymienionych wyczerpuje zapisy art. 398 ust. 1 pkt 1 ustawy o cudzoziemcach, gdyż istnieje prawdopodobieństwo wydania decyzji o zobowiązaniu do powrotu bez określenia terminu dobrowolnego powrotu i istnieje prawdopodobieństwo ucieczki cudzoziemca.

W dniu 25 czerwca 2020 r. w WMOSG w K. przyjęte zostały formalne wnioski obu wymienionych cudzoziemców o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r., skierowane do Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w Warszawie. Obaj byli wówczas reprezentowani

przez pełnomocnika -
adwokata.

W dniu 30 czerwca 2020 r. Komendant WMOSG wystąpił do Sądu Rejonowego w Kętrzynie o dalsze przedłużenie okresu pobytu obu wymienionych cudzoziemców w Strzeżonym Ośrodku dla Cudzoziemców na okres do dnia 22 września 2020 r. (g. 15.40), przyjmując w nim nadal, że wnioskodawca jest małoletnim przebywającym pod opieką drugiego z nich.

Postanowieniem z dnia 07 lipca 2020 r. Sąd Rejonowy w Kętrzynie wniosek ten uwzględnił i przedłużył okres pobytu cudzoziemców w ośrodku. Wskazał, że stosowanie środków alternatywnych do detencji nie jest możliwe, gdyż nie dysponują oni środkami finansowymi niezbędnymi do wpłacenia zabezpieczenia pieniężnego, nie posiadają stałego miejsca pobytu na terytorium RP a także istnieje prawdopodobieństwo, że nie zastosowałiby się do obowiązku zamieszkiwania w wyznaczonym miejscu, gdyż wcześniej nielegalnie przekroczyli granicę z Niemiec do Polski, podając nieprawdziwe dane osobowe.

Na skutek zażalenia złożonego przez pełnomocnika, Sąd Okręgowy w Olsztynie, postanowieniem z dnia 13 sierpnia 2020 r., zaskarżone postanowienie utrzymał w mocy, również nie dopatrując się przesłanek do stosowania środków alternatywnych do detencji.

W dniu 07 września 2020 r. Komendant WMOSG wystąpił z kolejnym wnioskiem o przedłużenie pobytu cudzoziemców w strzeżonym ośrodku, do dnia 20 grudnia 2020 r. wskazując, że sprawy wymienionych o udzielenie ochrony międzynarodowej są prowadzone w trybie zwykłym i ustawowy termin ich zakończenia przypada na dzień 25 grudnia 2020 r.

Wniosek powyższy został w całości uwzględniony postanowieniem Sądu Rejonowego w Kętrzynie z dnia 15 września 2020 r. (II Ko 979/20/Cu).

W wyniku rozpoznania zażalenia, postanowieniem z dnia 30 października 2020 r., Sąd Okręgowy w Olsztynie (VII Kz 420/20) zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że uchylił stosowany wobec wnioskodawcy A. E. (1) G. środek w postaci pobytu w Strzeżonym Ośrodku dla Cudzoziemców w

K., tym samym nie uwzględniając wniosku Komendanta WMOSG o jego przedłużenie do dnia 20 grudnia 2020 r.

W uzasadnieniu sąd odwoławczy wskazał min., że cudzoziemiec (wnioskodawca) jest bezspornie osobą małoletnią a w sprawie wadliwie przyjmowano dotychczas, że pozostaje pod opieką drugiego z cudzoziemców objętych postępowaniem, bez należytego zbadania faktycznych relacji z małoletnim w kontekście opieki i ewentualnego prawidłowego ustanowienia reprezentacji dla małoletniego, np. w postaci kuratora. Wcześniejszego bowiem postanowienia w tym przedmiocie nie można, zdaniem sądu, uznać za skuteczne. Cudzoziemiec ustanowiony kuratorem jest jedynie znajomym małoletniego, nie jest bliskim ani krewnym, nie sprawował nad nim opieki, ani nie posiadał żadnego tytułu do jego reprezentowania, nie władał językiem polskim, ani angielskim i reprezentowanie przezeń małoletniego było tym samym czysto iluzoryczne. Tym samym, w ocenie sądu, wnioskodawcę uznać należało za małoletniego pozostającego bez opieki, który w świetle art. 88a ust. 3 pkt 3 ustawy o

	<p>udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie mógł być umieszczony w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców, co skutkuje zmianą zaskarżonego postanowienia.</p> <p>Wnioskodawca został w dniu 30 października 2020 r. zwolniony z ośrodka i doprowadzony do Powiatowego Domu Dziecka w K., skąd w dniu 04 listopada 2020 r. samowolnie oddalił się i ostatecznie opuścił terytorium RP.</p> <p>W wyniku wycofania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców w dniu 08 grudnia 2020 r. umorzył postępowanie.</p> <p>Aktualnie wnioskodawca przebywa, według swoich twierdzeń, w B., gdzie studiuje. Związany jest z partnerką, z którą był również w czasie zatrzymania na terytorium RP, mają dziecko urodzone w czasie, gdy wnioskodawca przebywał w ośrodku w K.. Matka dziecka w czasie porodu przebywała już w Hiszpanii.</p>	
zeznania wnioskodawcy	93 o. - 94	
akta Urzędu do Spraw Cudzoziemców DPU.420.614.2020	załącznik załącznik	

akta spraw Sygn. akt II Ko 979/20 Cu, II Ko 597/20, II Ko 745/20, VI Ko 425/20, III Nsm 141/20			
Fakty uznane za nieudowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
3.2.1.			

ocena DOWODÓW		
Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 3.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu
	akta cudzoziemca	zbiór niekwestionowanych dokumentów urzędowych
zeznania wnioskodawcy	<p>Dano im wiarę w zakresie, w jakim odpowiadają ustaleniom faktycznym poczynionym na podstawie zgromadzonych dokumentów. Wnioskodawca nie zaprzeczał, że znalazł się nielegalnie na terytorium RP, jak i temu, że wprowadzał umyślnie polskie władze w błąd co do swoich danych personalnych w celu uniknięcia deportacji. Wyjaśnieniom jego, jakoby przypadkiem przekroczył granicę RP (poszukując sklepu, w czasie przebywania w Berlinie) nie dano wiary, jako wręcz absurdalnym. Nie ma to jednak żadnego wpływu dla oceny wniosku. W zakresie, w jakim wnioskodawca podał, że czuł się samotny, odizolowany od rodziny i miał trudności w komunikacji należało</p>	

	<p>dać mu wiarę, gdyż są to odczucia niewątpliwie towarzyszące umieszczeniu cudzoziemca w zamkniętym ośrodku. Mieć jednak trzeba na uwadze, że była to konsekwencja nielegalnego przekroczenia przez niego granicy państwowej i pobytu bez uprawnienia na terytorium RP. Wnioskodawcy zapewniono możliwość komunikacji z osobami najbliższymi za pomocą komunikatora Skype, jak również niezbędne utrzymanie i warunki socjalne.</p>	
akta Urzędu do Spraw Cudzoziemców (...).420.614.2020	zbiór niekwestionowanych dokumentów urzędowych	
<i>Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</i>		
Lp. faktu z pkt 3.1 albo 3.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu
PODSTAWA PRAWNA		
Odszkodowanie		
1.	Kwota główna	Odsetki
1.		
Zwięźle o powodach podstawy prawnej		
Zadośćuczynienie		

2.	Kwota główna	Odsetki
1.	20 000 zł.	od uprawomocnienia się wyroku
Zwięźle o powodach podstawy prawnej		
<p>Żądanie wniosku jest w ocenie sądu jedynie częściowo zasadne.</p> <p>Zgodnie z art. 407 ust. 1 Ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. 2013 poz. 1650 ze zmian.) cudzoziemcowi przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie oraz zadośćuczynienie w przypadku niesłusznego umieszczenia go w strzeżonym ośrodku lub zastosowania wobec niego aresztu. Oceniając okoliczności ustalone w toku postępowania nie sposób uznać, że okres pobytu wnioskodawcy należy w całości ocenić mianem niesłusznego. Bezsprzeczne pozostaje, że wnioskodawca został umieszczony w strzeżonym ośrodku na mocy postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin Prawobrzeże i Zachód z dnia 07 marca 2020 r. Podstawą zastosowania środka był art. 401 ust. 1, 2 i 5 oraz art. 403 ust. 1 w zw. z art. 389 ust. 1 Ustawy o cudzoziemcach. Przyczyną faktyczną zastosowania środka było nielegalne przekroczenia przez wnioskodawcę granicy RP i generalnie bezprawny pobyt w krajach strefy Schengen. Wszczęte zostało postępowanie zmierzające do wydania decyzji zobowiązującej do powrotu i istniało prawdopodobieństwo jej wydania, o jakim mowa w art. 398a pkt 1 Ustawy. Niewątpliwie zatem zachodziły okoliczności faktyczne uzasadniające zastosowanie wspomnianego środka. Zatrzymani</p>		

cudzoziemcy nie posiadali środków finansowych, ani dokumentów potwierdzających tożsamość a ich twierdzenia co do tożsamości w toku weryfikacji okazały się kłamliwe. Nie sposób było ówczasnie nawet wiarygodnie ustalić, czy wnioskodawca istotnie jest małoletni. Wnioskodawca, jak i zatrzymany wraz z nim mężczyzna, składali oświadczenia, że pozostają w stosunku pokrewieństwa, co uzasadniało przyjęcie, że wnioskodawca pozostaje pod jego opieką. W sposób wręcz oczywisty istniała rażąca obawa, że wnioskodawca nie podporządkuje się zasadom pobytu na terytorium RP i w celu uniknięcia wydalenia podejmie próby nielegalnego przekroczenia granicy. Późniejsze postępowanie wnioskodawcy w pełni te obawy potwierdziło, gdyż przy pierwszej okazji uciekł. Nadmienić należy, że fakt pozostawania osobą małoletnią nawet bez opieki bynajmniej nie wyklucza umieszczenia w ośrodku, jeśli małoletni ukończył lat 15 (art. 397 ust. 3, art. 414 ust. 4 ustawy).

W ocenie sądu brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że umieszczenie wnioskodawcy w ośrodku pozostawało w sprzeczności z jego dobrem, nie uwzględniało okoliczności, o których mowa w art. 397 ust 2 Ustawy, względnie naruszało art. 3 i art. 8 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka, art. 3 ust. 1 i art. 37 lit. b i d Konwencji o prawach dziecka, o czym mowa we wniosku. W ocenie sądu nie istniały żadne alternatywne środki, które mogły być praktycznie, nie zaś jedynie teoretycznie, zastosowane co do jego osoby, przy wzięciu pod uwagę konieczności zapewnienia efektywności środka. Pobyt wnioskodawcy w ośrodku

wprawdzie wiązał się z ograniczeniami jego wolności i uciążliwościami, jednak nie przekraczającymi koniecznych i immanentnie związanych z charakterem środka. Wnioskodawca mógł je subiektywnie odbierać jako dolegliwe dla niego, niemniej wynikały z oczywistego naruszenia przez niego prawa i faktu nielegalnego przekroczenia granicy RP. Nie stanowi to żadnej uzasadnionej podstawy do roszczeń odszkodowawczych.

Podkreślenia przy tym wymaga, że wnioskodawca wprawdzie był małoletni, niemniej stan jego rozwoju i sposób funkcjonowania był faktycznie typowy dla osób dorosłych. Wnioskodawca od dawna zaspokajał potrzeby życiowe i funkcjonował samodzielnie, bez opiekuna. Opuścił kraj pochodzenia i podróżował po Europie, związany był z partnerką, która w czasie jego pobytu w ośrodku urodziła dziecko. Wynika to również z opinii psychologicznej z dnia 02 października 2020 r. Podkreślenia wymaga, że w rezultacie składania przez niego fałszywych oświadczeń dopiero w dniu 25 maja 2020 r. ustalono rzeczywistą tożsamość wnioskodawcy, co nie jest równoznaczne, że była ona już wówczas formalnie potwierdzona. Wskazuje to na pełną zasadność i słuszność stosowania środka w początkowym jego etapie.

Natomiast Sąd Okręgowy w Olsztynie, w postanowieniu z dnia 30 października 2020 r., uchylając stosowanie wobec wnioskodawcy środka w postaci pobytu w strzeżonym ośrodku, zwrócił uwagę na faktyczną bezpodstawność przyjęcia, że wymieniony pozostaje pod opieką drugiego z równocześnie

zatrzymanych cudzoziemców, albowiem nie są spokrewnieni, nie sprawował nad nim opieki, ani nie posiadał żadnego tytułu do jego reprezentowania. Słuszne są wyrażone tamże zastrzeżenia, że (przynajmniej od czasu ustalenia rzeczywistej tożsamości wnioskodawcy) nie podjęto wystarczających czynności zmierzających do ustalenia ich faktycznych relacji i zapewnienia prawidłowej reprezentacji dla małoletniego. W rezultacie, jak stwierdził sąd, uznać go należało za małoletniego bez opieki, a co za tym idzie nie mógł on być umieszczony w strzeżonym ośrodku w toku postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej (art. 88a ust. 3 pkt 3 Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP, Dz. U. Nr 128, poz. 1176 ze zmian.). Postępowanie takie zostało zainicjowane w dniu 25 czerwca 2020 r., kiedy to w WMOSG w Kętrzynie przyjęte zostały formalne wnioski obu cudzoziemców o udzielenie ochrony międzynarodowej, skierowane do Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w Warszawie. W ocenie sądu istnieje zatem podstawa do przyjęcia, że poczynając od tej daty umieszczenie wnioskodawcy w ośrodku stało się niesłuszne, w rezultacie stanowiąc podstawę do przyznania mu zadośćuczynienia za krzywdę.

Sąd określając kwotę zadośćuczynienia miał na uwadze zakres doznanej krzywdy, wyrażającej się w pozbawieniu wolności, konieczności poddania się regulaminowi ośrodka i ograniczeniu kontaktów z osobami najbliższymi, jakkolwiek przebywały one ówczesnie za granicą a wnioskodawca mógł te kontakty

<p>utrzymywać poprzez komunikator Skype. W rezultacie uznał, że zasadnym jest przyznanie wnioskodawcy zadośćuczynienia w kwocie 20.000 zł., którą uznał za adekwatną i przyczyniającą się do skompensowania zaistniałej krzywdy. W aktualnych stosunkach ekonomicznych, jak i wobec sytuacji ekonomicznej wnioskodawcy, zadośćuczynienie to ma charakter rzeczywisty, nie zaś jedynie symboliczny. Nie wykazano równocześnie, aby zakres krzywdy uzasadniał przyznanie zadośćuczynienia w wysokości dochodzonej wnioskiem, zwłaszcza, że kwota ta dotyczyła okresu znacznie dłuższego, w tym również okresu, kiedy stosowanie środka detencyjnego nie może być uznane za niesłuszne.</p>		
Inne		
3.	1.	
Zwięźle o powodach podstawy prawnej		
ROZSTRZYGNĘCIE SĄDU W PRZEDMIOCIE ŻĄDANIA		
Zwięźle o powodach rozstrzygnięcia		
Odszkodowanie		
1.	Kwota główna	Odsetki
1.		
Zadośćuczynienie		

2.	Kwota główna	Odsetki
1.	Przyznano kwotę 20.000 zł.	od dnia uprawomocnienia się wyroku
Inne		
3.	1.	
Inne ROZSTRZYGNĘCIA Zawarte w WYROKU		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
II	w pozostałym zakresie roszczenie wnioskodawcy oddalono jako niezasadne i nieudowodnione	

Koszty procesu	
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
III	Zasądzono na rzecz wnioskodawcy kwotę 480 zł. tytułem zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika.

PODPIS